Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2203/2024
04.06.2026. године
Б е о г р а д

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Јасмине Симовић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Јасмина Михаиловић адвокат из ..., против туженог „Ковачки центар" ДОО Ваљево, чији је пуномоћник Душан Деспотовић адвокат из ..., ради утврђења радног односа и поништаја решења о отказу и враћања на рад, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3126/23 од 10.04.2024. године, у седници одржаној 04.06.2026. године, донео је

П Р Е С У Д У

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 3126/23 од 10.04.2024. године и пресуда Основног суда у Ваљеву П1 75/23 од 06.06.2023. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев да се поништи као незаконито решење туженог број ... од 30.03.2021. године, да се утврди да је тужиља код туженог засновала радни однос на неодређено време почев од 01.04.2021. године, да се обавеже тужени да тужиљу врати на рад, и да јој накнади трошкове парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужиља да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 186.750,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема отправка пресуде.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Основног суда у Ваљеву П1 75/23 од 06.06.2023. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев и поништено као незаконито решење туженог број ... од 30.03.2021. године. Ставом другим изреке, утврђено је да је тужиља код туженог засновала радни однос на неодређено време почев од 01.04.2021. године. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиљу врати на рад. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да тужиљи накнади трошкове парничног поступка поступка у износу од 98.250,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 3126/23 од 10.04.2024. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију због погрешно и непотпуно утврђеног чињенчиног стања и погрешне примене материјалног права.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. и члана 441. ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија туженог основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је била запослена код туженог у континуитету 3 године 8 месеци и 29 дана, по више закључених уговора о раду на одређено време, до престанка радног односа 31.03.2021. године. Тужиља је засновала радни однос на одређено време по основу уговора о раду од 31.08.2017. године. Наведени уговор о раду, на основу ког је тужиља ступила на рад, не садржи основ заснивања радног односа. Након овог уговора тужиља је са туженим континуирано закључивала уговоре о раду на одређено време у току 2017, 2018, 2019, 2020. и 2021. године, обављајући исте послове. Решењем туженог од 30.03.2021. године тужиљи је престао радни однос на одређено време, заснован уговором о раду на одређено од 01.03.2021. године.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су применом одредаба чланова 33. и 37. Закона о раду закључили да је понашање туженог незаконито јер уговор о раду на одређено време по коме је тужиља ступила на рад није садржао основ заснивања радног односа на одређено време. Накнадно закључени уговор о раду којим је наведен основ, најдаље до завршетка пројекта због потребе реализације пројекта, није водио правном оснажењу наведеног уговора. Имајући у виду да у уговору није наведен основ заснивања радног односа на одређено време, исти је закључен супротно закону у смислу одредбе члана 37. став 6. Закона о раду, те се сматра да је радни однос заснован на неодређено време ступањем на рад по наведеном уговору. Без утицаја је забрана примања у радни однос на неодређено време код корисника јавних средстава, у смислу члана 27е став 34. Закона о буџетском систему, будући да тужени није доставио доказ о томе да је покушао да прибави сагласност Владе за тужиљу, нити за другог запосленог у складу са Уредбом о поступку за прибављање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава којом се уређује поступак за прибављање сагласности. Забрана примања у радни однос на неодређено време код корисника јавних средстава важила је до 01.01.2021. године, а тужени је и након тога закључио са тужиљом уговор на одређено време, што по оцени нижестепених судова, указује да се ради о злоупотреби права.

По оцени Врховног суда, основано се ревизијом туженог указује да су нижестепени судови погрешно применили материјално право.

Одредбом члана 37. Закона о раду прописано је да уговор о раду може да се закључи на одређено време, за заснивање радног односа чије је трајање унапред одређено објективним разлозима који су оправдани роком или извршењем одређеног посла или наступањем одређеног догађаја, за време трајања тих потреба (став 1); послодавац може закључити један или више уговора о раду из става 1. овог члана на основу којих се радни однос са истим запосленим заснива за период који са прекидима или без прекида не може бити дужи од 24 месеца (став 2); ако је уговор о раду на одређено време закључен супротно одредбама овог закона или ако запослени остане да ради код послодавца најмање пет радних дана по истеку времена за које је уговор закључен, сматра се да је радни однос заснован на неодређено време (став 6).

Тужени, према члану 2. став 1. тачка 5. Закону о буџетском систему („Службени гласник РС", број 54/09, са новелама), спада у кориснике јавних средстава па се у односу на њега примењују одредбе и тог закона. Законом о изменама и допунама тог Закона („Службени гласник РС" број 108/2013 од 06.12.2013. године) у члану 27е додати су нови ставови 34. и 35. којима је прописано да корисници јавних средстава не могу заснивати радни однос са новим лицима ради попуњавања слободних, односно упражњених радних места до 31.12.2015. године, а изузетно од тог става радни однос са новим лицима може се засновати уз сагласност тела Владе, на предлог надлежног министарства, односно другог надлежног органа уз претходно прибављено мишљење министарства, а поступак за прибављање сагласности прописан је Уредбом о поступку за прибављање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава („Службени гласник РС" бр. 113/2013, 21/2014, 66/2014, 118/2014, 22/2015, 59/2015, 62/19 и 50/20). Наведена одредба члана 27е став 34. Закона, новелирана је каснијим изменама и допунама („Службени гласник РС" број 142/2014...149/2020), тако да корисници јавних средстава не могу заснивати радни однос са новим лицима ради попуњавања слободних односно упражњених радних места до 31. децембра 2016. године („Службени гласник РС" број 103/2015), затим до 31. децембра 2017. године („Службени гласник РС" број 99/16), до 31. децембра 2018. године („Службени гласник РС" број 113/17), до 31. децембра 2019. године („Службени гласник РС" број 95/18 и 31/19), односно до 31. децембра 2020. године („Службени гласник РС" број 72/2019).

Законом о изменама и допунама Закона о буџетском систему („Службени гласник РС" бр. 149/2020 од 11.12.2020. године - са применом од 01.01.2021. године и 92/2023 од 27.10.2023. године) чланом 3. додат је и члан 27к којим је прописано да је у одређеним случајевима дозвољено заснивање радног односа на неодређено време и без сагласности надлежне Комисије Владе РС, уколико су испуњени предвиђени услови у законом предвиђеном поступку. Наиме, у периоду од 1. јануара 2021. године до 31. децембра 2026. године корисницима јавних средстава дозвољено је да без посебних дозвола и сагласности у текућој календарској години приме у радни однос на неодређено време и радни однос на одређено време у својству приправника до 70% укупног броја лица којима је престао радни однос на неодређено време по било ком основу у претходној календарској години (умањен за број новозапослених на неодређено време и одређено време у својству приправника у тој календарској години), док о пријему новозапослених на неодређено време и одређено време у својству приправника изнад тог процента одлучује тело Владе, на предлог надлежног органа, уз претходно прибављено мишљење Министарства. Изузетно од става 1. овог члана, тело Владе из става 1. овог члана може једним актом дати сагласност новооснованом кориснику јавних средстава на број лица који тај корисник може

примити у радни однос на неодређено време и одређено време у својству приправника у календарској години у којој је основан.

Запошљавање из члана 27к ст. 1. и 2. овог члана може се реализовати уколико корисник јавних средстава има обезбеђена средства за плате, односно зараде, са припадајућим порезом и доприносима за новозапослене, као и под условима и у складу са процедурама предвиђеним посебним прописима. Почев од 1. јануара 2021. године укупан број запослених на одређено време (изузев у својству приправника), лица ангажованих по уговору о делу, уговору о привременим и повременим пословима, преко омладинске и студентске задруге, као и посредством агенције за привремено запошљавање и лица ангажованих по другим основама, код корисника јавних средстава, не може бити већи од 10% укупног броја запослених на неодређено време, осим изузетно, уз сагласност тела Владе, на предлог надлежног органа, уз претходно прибављено мишљење Министарства. У ограничење из става 4. овог члана не убрајају се лица у радном односу на одређено време ради замене одсутног запосленог до његовог повратка, лица радно ангажована посредством Националне службе за запошљавање у циљу спровођења мера активне политике запошљавања у складу са прописима који уређују област запошљавања (јавни радови и додатно образовање и обуке), лица ангажована ради реализације пројеката који се финансирају средствима Европске уније или средствима донација, уколико се накнаде за њихов рад, са припадајућим порезима и доприносима, финансирају из ових извора, као и лица ангажована од стране корисника програма обуке, акредитованих реализатора обуке који су уписани у Сталну листу предавача и других реализатора обука коју води Национална академија за јавну управу. Уредбом о поступку за прибављање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава („Службени гласник РС" бр. 159/2020 и 116/2023) ближе је уређен поступак за прибављање сагласности из ст. 1, 2. и 4. овог члана.

Чланом 105. наведеног Закона прописано је да ако су одредбе других закона, односно прописа у супротности са овим законом, примењују се одредбе овог закона.

Следствено изложеном, код туженог је до 31.12.2020. године важила забрана запошљавања нових лица, прописана чланом 27е став 34. Закона о буџетском систему. Наведена одредба се, на основу члана 105. тог закона примењује као одредба посебног закона у односу на одредбу члана 37. Закона о раду, којом су прописани услови за прерастање радног односа на одређено време у радни однос на неодређено време. Стога, одредба посебног закона о забрани запошљавања до 31.12.2020. године искључивала је примену одредбе члана 37. Закона о раду, а тужиља није доказала да је тужени имао сагласност за ново запошљавање, прибављену на начин и у поступку прописаном тада важећим подзаконским актом.

Законом о изменама и допунама Закона о буџетском систему, који се примењује од 01.01.2021. године, забрана запошљавања нових лица код корисника јавних средстава замењена је ограничењем запошљавања. И ова одредба се, на основу члана 105. Закона о буџетском систему, у односу на одредбу члана 37. Закона о раду примењује као одредба посебног закона, по принципу да посебни закон дерогира примену општег закона.

Тужиља у овом спору није истицала чињенице битне за примену одредбе члана 27к Закона о буџетском систему и предлагала доказе за њихово утврђење, на основу

којих би се могло закључити да је њен радни однос на одређено време од 01.04.2021. године могао прерасти у радни однос на неодређено време у смислу члана 37. Закона о раду, јер је тужени могао током 2021. године без посебних дозвола и сагласности засновати радни однос на неодређено време са извесним бројем лица (70% од укупног броја запослених на неодређено време којима је током 2020. године престао радни однос по било ком основу, умањен за број новозапослених на неодређено време и одређено време у својству приправника током те календарске године), односно да је имао сагласност надлежног министарства за заснивање радног односа на неодређено време и преко тог броја, с обзиром да је располагао обезбеђеним средствима за плате и зараде са порезима и доприносима за новозапослене.

Имајући у виду све наведено, погрешно су нижестепени судови применили материјално право када су усвојили тужбени захтев, па је на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучено као у ставу првом изреке.

Тужени је успео у поступку по ревизији, па му на основу чланова 153. став 1, 154. и 163. став 2. Закона о парничном поступку припадају потребни трошкови поступка према оствареном успеху у спору. Висина је одмерена на име тражених и опредељених трошкова и то за заступања на три одржана рочишта у износу од по 29.250,00 динара, за састава жалбе у износу од 49.500,00 динара и ревизије у износу од 49.500,00 динара, укупно 186.750,00 динара, према Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката. Туженом нису на терет тужиље досуђени трошкови судских такси на ревизију и на одлуку о ревизији, јер према Тарифном броју 1. тачка 10. и Тарифном броју 2. тачка 12. Закона о судским таксама у споровима из радног односа запослени или бивши запослени плаћа таксу по овим тарифним бројевима (на поднеске и на одлуке) само ако се захтев односи на новчано потраживање, што није ситуација у конкретном случају.

На основу члана 165. ЗПП одлучено је као у ставу другом изреке.

Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић,с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић